

TÜRKİYE-BREZİLYA DIŞ TİCARETİ VE MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ

Güney Amerika'nın yaklaşık yarısını kaplayan Brezilya, dünyanın en geniş ülkelerinden biri sayılmakta (dünyanın 5. büyük yüzölçümü) ve 189 milyonu aşan nüfusu barındırmaktadır. 2007 yılında 1.314 milyar \$ düzeyindeki GSYİH rakamı ve %5,4 oranındaki büyüme hızı ile de gelişen bir ülke konumundadır. 161 milyar dolar ihracata karşılık 121 milyar dolar ithalatı bulunan ülkenin dış ticaret hacmi son yıllarda artış sergilemektedir. Brezilya pazarının dışa açıklık oranı son yıllarda büyük artış göstermiştir. 1996-1999 döneminde %18,1 olan dışa açıklık oranı, 2000-2003 döneminde %27,3'e yükselmiştir. Bu oran, 2005 yılında %21,7, 2006 yılında da %21,4 olarak gerçekleşmiştir.

Brezilya, ihracatta sergilediği başarısını ihraç mallarını çeşitlendirerek ve geleneksel pazarlarının dışında kalan pazarlara açılarak elde etmiştir. Ülke, geleneksel pazarı olan Amerika kıtası ve Avrupa Birliği'nin yanında son dönemde Afrika, Orta Doğu, Doğu Avrupa ve Asya pazarlarına yaptığı ihracatın oranını önemli ölçüde artırmıştır. 2007 yılında Brezilya'nın başlıca beş ihraç ürünü sırasıyla; taşıt araçları (87. fasıl), mineral yakıtlar (27. fasıl), metal cevherleri, curuf, kül (26. fasıl), makine ve aksamları (84. fasıl) ve et (02. fasıl)'dir. 2007 yılında Brezilya'nın başlıca beş ithal ürünü ise sırasıyla; mineral yakıtlar (27. fasıl), makine ve aksamları (84. fasıl), elektrikli makineler (85. fasıl), taşıt araçları (87. fasıl) ve organik kimyasallar (29. fasıl)'dır. Makine ve aksamları ürün grubu Brezilya'nın hem ihracatında hem de ithalatında önemli yer tutmakla birlikte ülkenin toplam ihracatından aldığı pay %7,1 iken, ithalatından aldığı pay %25,3 olmuştur.

Dünyanın en büyük 15 ekonomisi arasında yer alan Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (soya, şeker, portakal tütün, kakao, kahve), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya, 1990'lı yıllardaki liberalizasyon çabalarının sonucunda özellikle otomotiv sanayi ve altyapı modernizasyonunda özelleştirme ve doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Ürün çeşitliliğini artıran Brezilya, göreceli olarak kapalı ekonomi niteliğini halen korumaktadır.

Brezilya'nın temel sanayileri; gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller, gıda, havacılık ve uzay, bilişim sistemleri, oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her türlü tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim, kağıt, matbaa malzemeleri, makine, demiryolu lokomotif ve vagonları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisidir.

Ocak 2007'de ekonominin hızlandırılması amacıyla yürürlüğe konulan ekonomik program, özellikle eyaletler arası işbirliğini destekleyen, sosyal güvenlik, vergi ve işgücü reformları ile birlikte yatırım alt yapısını teşvik eden düzenlemeler içermektedir.

A. TÜRKİYE-BREZİLYA DIŞ TİCARETİ

Coğrafi uzaklığın fazla olması ve ülkelerin birbirini iyi tanımaması nedeniyle bugüne kadar düşük seviyelerde seyreden Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük potansiyel taşımaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyarak aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından ekside olan dengenin düzeltilmesinde önemli rol oynayacaktır. Brezilya ile ülkemiz arasında kurulacak yakın ekonomik işbirliği, Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Venezuela'nın üye oldukları MERCOSUR/MERCOSUL (Mercado Comum do Sul - The Southern Common Market - Güney Ortak Pazarı) ile ortaya çıkacak geniş pazardan Türk firmalarının daha çok yararlanmasına yol açacaktır.

Türkiye ile Brezilya arasındaki ticaret rakamları aşağıdaki tabloda verilmiş olup, 2002 yılında 285 milyon \$ olan toplam dış ticaret hacmi 5 katına çıkarak 2007 yılında 1 milyar 400 milyon \$'ı aşmıştır. 2007 yılında 230 milyon \$ ihracatımıza karşılık, söz konusu ülkeden 1 milyar 172 milyon \$'a yakın ithalatımız bulunmaktadır. Brezilya ile dış ticaretimiz ülkemiz aleyhine açık vermekte olup, bu açık 2007 yılında 1 milyar \$'a yaklaşmıştır. Diğer taraftan, 2007 yılında Brezilya'ya olan ihracatımız %89 artarken, Brezilya'dan ithalatımız %25 oranında artış sergilemiştir. 2008 yılı Ocak-Eylül döneminde ise; Brezilya'ya ihracatımız 2007 yılının tamamına ait ihracat rakamını aşarken, bu ülkeden ithalatımız 2007 yılının tamamına ait rakama oldukça yaklaşmıştır.

Türkiye-Brezilya Dış Ticareti (\$)

	İhracat	İhracat % Değişim	İthalat	İthalat % Değişim	Toplam Ticaret Hacmi	Dış Ticaret Dengesi
2002	48.978.714		236.091.178		285.069.892	-187.112.464
2003	50.165.495	2,4	401.826.090	70,2	451.991.585	-351.660.595
2004	69.355.258	38,3	566.292.870	40,9	635.648.128	-496.937.612
2005	103.457.889	49,2	798.575.858	41,0	902.033.747	-695.117.969
2006	121.881.519	17,8	934.782.476	17,1	1.056.663.995	-812.900.957
2007	229.913.652	88,6	1.172.669.219	25,4	1.402.582.871	-942.755.567
2007*	167.050.746		870.078.014		1.037.128.760	-703.027.268
2008*	255.470.630	52,9	1.144.835.596	31,6	1.400.306.226	-889.364.966

*(Ocak-Eylül) verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verileri

İki ülke arasında dış ticaretin daha yakından incelenmesi amacıyla mal grupları bazında verilere bakıldığında; 2007 yılında Türkiye'nin Brezilya'ya yaptığı toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan ürün grubunun 44 milyon \$ ile "hava taşıtları, aksam ve parçaları" kalemi olduğu görülmektedir. Bu ürün grubunu, "motorlu kara taşıtları" ile "demir ve çelik" izlemiştir. 2007 yılında Brezilya'ya ihracatımızda 84. fasılda bulunan "makine ve aksamları" 5. sırada yer almıştır.

2007 yılında Türkiye'nin Brezilya'dan yaptığı toplam ithalat içinde ise en büyük paya sahip olan ürün grubunun 320 milyon \$ ile "metal cevherleri, cüraf ve kül" kalemi olduğu görülmektedir.

Bu ürün grubunu, 157 milyon \$ ile 84. fasılda bulunan “makine ve aksamları”, 88 milyon \$ ile de “motorlu kara taşıtları”nın izlediği dikkat çekmektedir. Bu ülke, makine ve aksamları açısından ihracatımızın gelişme kaydettiği potansiyel bir Pazar niteliği taşımaktadır.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhrac Ettiği Başlıca Mallar (\$)

GTİP	MADDE ADI	2006	2007	DEĞİŞİM 2007/2006 (%)
88	HAVA TAŞITLARI, AKSAM VE PARÇALARI	0	44.000.000	-
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, TRAKTÖR, BİSİKLET, MOTOSİKLET VE DİĞERLERİ	38.856.367	41.753.157	7,5
72	DEMİR VE ÇELİK	3.238.411	24.914.844	669,4
31	GÜBRELER	0	19.400.975	-
84	MAKİNE VE AKSAMLARI	13.025.202	19.385.174	48,8
08	YENİLEN MEYVELER, KABUKLU YEMİŞLER, TURUNÇGİL VE KAVUN KABUĞU	19.485.288	16.335.285	-16,2
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	9.044.720	7.321.059	19,1
21	YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	1.670.380	5.736.807	243,4
24	TÜTÜN VE TÜTÜN YERİNE GEÇEN İŞLENMİŞ MADDELER	3.667.671	5.324.054	45,2
55	SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER	5.797.174	5.311.681	-8,4
	DİĞERLERİ	27.096.306	40.430.616	49,2
	TOPLAM	121.881.519	229.913.652	88,6

Kaynak: TÜİK verileri (2007 yılı verilerine göre sıralama yapılmıştır)

Türkiye'nin Brezilya'dan İthal Ettiği Başlıca Mallar (\$)

GTİP	MADDE ADI	2006	2007	DEĞİŞİM 2007/2006 (%)
26	METAL CEVHERLERİ, CÜRUF VE KÜL	171.344.869	319.932.505	86,7
84	MAKİNE VE AKSAMLARI	189.140.038	156.970.388	-17,0
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, TRAKTÖR, BİSİKLET, MOTOSİKLET VE DİĞERLERİ	94.136.235	87.713.665	-6,8
24	TÜTÜN VE TÜTÜN YERİNE GEÇEN İŞLENMİŞ MADDELER	49.852.655	66.905.683	34,2
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	15.159.522	56.543.506	273,0
72	DEMİR VE ÇELİK	44.565.083	55.564.620	24,7
44	AĞAÇ VE AĞAÇTAN MAMUL EŞYA, ODUN KÖMÜRÜ	20.723.188	52.966.827	155,6
85	ELEKTRİKLİ MAKİNE VE CİHAZLAR, AKSAM VE PARÇALARI	47.473.013	41.597.599	-12,4
09	KAHVE, ÇAY, PARAGUAY ÇAYI VE BAHARAT	20.814.197	35.362.429	69,9
12	YAĞLI TOHUM VE MEYVALAR, SANAYİ BİTKİLERİ, SAMAN, HAYVAN YEMİ	42.426.141	33.678.817	-20,6
	DİĞERLERİ	239.147.535	265.433.180	11,0
	TOPLAM	934.782.476	1.172.669.219	25,4

Kaynak: TÜİK verileri (2007 yılı verilerine göre sıralama yapılmıştır)

B. BREZİLYA'NIN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

Birleşmiş Milletler verilerine göre; Brezilya'nın 2007 yılı itibarıyla makine ihracatı %4,8 artışla 11 milyar \$'ın üzerinde gerçekleşmiştir. Brezilya'nın makine ihracatında ABD ve Arjantin önemli alıcı konumundadır. Türkiye ise 2007 yılında Brezilya'nın makine ihraç ettiği ülkeler arasında 24. sırada yer almıştır.

Brezilya'nın Ükelere Göre Makine İhracatı (\$) - 84. Fası

SIRA	ÜLKE ADI	2006	2007	DEĞİŞİM (%)
1	ABD	3.078.472.546	2.538.486.694	-17,5
2	Arjantin	1.477.345.978	1.746.243.379	18,2
3	Almanya	663.139.849	762.042.164	14,9
4	Meksika	621.933.758	739.268.787	18,9
5	Venezuela	403.816.106	445.439.019	10,3
6	Şili	350.741.604	355.556.162	1,4
7	Singapur	41.460.252	345.781.553	734,0
8	Kolombiya	249.516.900	302.147.659	21,1
9	İngiltere	418.437.476	280.116.934	-33,1
10	İtalya	247.784.388	266.352.835	7,5
	Diğer	3.391.776.614	3.687.901.803	8,7
	TOPLAM	10.944.425.471	11.469.336.989	4,8

Kaynak: Birleşmiş Milletler

Brezilya'nın makine ve aksamları ihracatında ilk sırayı %14,1 pay ve 1,6 milyar \$ ile "Motorların Aksam ve Parçaları" kalemi almaktadır. Dörtlü GTİP bazında ilk on kalem Brezilya'nın makine ihracatının %66'sını, diğer bir deyişle neredeyse dörtte üçünü oluşturmaktadır.

Brezilya'nın Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Kalemler (2007)

GTİP	MADDE ADI	DEĞER (\$)
8409	MOTORLARIN AKSAM VE PARÇALARI	1.621.299.438
8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	1.452.767.150
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPİRATÖR	999.452.178
8408	SIKIŞTIRMAYLA ATEŞLEMELİ İÇTEN YANMALI PİSTONLU MOTORLAR (DİZEL VE YARI DİZEL)	587.833.680
8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	568.588.611
8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİŞLİLER, ÇARKLAR	511.232.249
8407	ALTERNATİF-ROTATİF KIVILCIM ATEŞLEMELİ, İÇTEN YANMALI MOTORLAR	480.029.431
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	470.791.081
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, DİĞER SOĞUTUCU VE DONDURUCU CİHAZLAR	458.189.601
8433	HASAT, HARMAN, BİÇME; ÜRÜNLERİ AYIRMA, TEMİZLEME MAKİNE, CİHAZLARI	389.430.222

Kaynak: Birleşmiş Milletler

Brezilya'nın 84. fasıl bazında makine ithalatı 2007 yılında bir önceki seneye göre %34,5 oranında artış göstererek 18,5 milyar \$'a yükselmiştir. ABD, Almanya, Hollanda, Çin, Japonya ve İtalya Brezilya'nın makine ithal ettiği başlıca ülkelerdir. Türkiye ise Brezilya'nın makine ithalatında önemli bir pozisyona sahip bulunmamakta olup, 38. sırada yer almaktadır.

Brezilya'nın Ülkelere Göre Makine İthalatı (\$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKE ADI	2006	2007	DEĞİŞİM (%)
1	ABD	3.663.229.426	4.498.156.135	22,8
2	Almanya	1.888.409.645	2.540.924.530	34,6
3	Çin	1.379.791.486	2.347.385.581	70,1
4	Japonya	1.259.239.109	1.576.095.516	25,2
5	İtalya	1.000.375.624	1.211.879.418	21,1
6	Fransa	510.665.345	752.627.781	47,4
7	İsveç	332.634.978	483.506.418	45,4
8	G. Kore	347.993.428	433.658.505	24,6
9	Arjantin	327.811.412	414.245.301	26,4
10	İsviçre	299.017.728	387.708.597	29,7
	Diğer	2.719.754.815	3.822.403.853	40,5
	TOPLAM	13.728.922.996	18.468.591.635	34,5

Kaynak: Birleşmiş Milletler

Brezilya'nın makine ve aksamaları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı "Turbojetler, Turbopropellerler, Gaz Tribünleri" almaktadır. Dörtlü GTİP bazında makine ithalatındaki ilk on kalem Brezilya'nın toplam makine ithalatının %55'ini oluşturmaktadır.

Brezilya'nın Makine ve Aksamaları İthalatındaki Başlıca Kalemler (2007)

GTİP	MADDE ADI	DEĞER (\$)
8411	TURBOJETLER, TURBOPROPELLERLER, GAZ TRİBÜNLERİ	1.643.748.534
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ VE BUNLARA AİT BİRİMLER, MANYETİK VE OPTİK OKUYUCULAR VB.	1.456.024.447
8443	DİĞER BASKI, KOPYALAMA VE FAKS MAKİNELERİ	1.250.360.969
8473	YAZI VE DİĞER BÜRO MAKİNELERİ AKSAM VE PARÇALARI	1.073.965.375
8409	MOTORLARIN AKSAM VE PARÇALARI	1.062.474.250
8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİŞLİLER, ÇARKLAR	983.562.738
8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	731.615.300
8479	KENDINE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	694.475.454
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPİRATÖR	613.193.851
8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	581.383.551

Kaynak: Birleşmiş Milletler

C. TÜRKİYE İLE BREZİLYA'NIN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

2007 yılında Türkiye'nin Brezilya'ya OAİB iştegal alanı itibariyle makine ve aksamları ihracatı, bir önceki yıla kıyasla %59 artarak 16,4 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Yine OAİB iştegal alanı bazında, Türkiye'nin makine sektörü ihracatından %0,3'lük pay alan Brezilya, Türkiye'nin sektör ihracatı yaptığı 57. ülke konumunda olmakla birlikte potansiyel arz eden bir pazardır.

Nitekim, İhracatçı Birlikleri kayıtlarına göre, 2008 yılı ilk 11 ayında OAİB iştegal alanı itibariyle Brezilya'ya makine ve aksamları ihracatımız %191 artışla 43 milyon \$ seviyesinde kaydedilmiş ve Brezilya sektör ihracatında 57. sıradan 35. sıraya yükselmiştir.

84. fasıl itibariyle ise TÜİK verilerine göre; Brezilya ile Türkiye arasındaki makine ve aksamları dış ticaret hacmi ve aynı zamanda dış ticaret açığı 2001-2006 yılları arasında artış gösterirken, 2007 yılında hem dış ticaret hacmimizde hem de açığımızda bir miktar gerileme kaydedilmiştir. Bunun sebebi 2007 yılında Brezilya'ya makine ve aksamları ihracatımızın %48,8 artış göstermesine karşılık bu ülkeden yapılan makine ve aksamları ithalatının %17 gerilemesidir. 2001-2007 döneminde, Brezilya'ya makine ihracatımız 10 katına çıkarken, Brezilya'dan makine ithalatımız 6 kat artış göstermiştir. Yine bu dönemde, en fazla ihracat ve ithalat artışı 2003 yılında kaydedilmiştir.

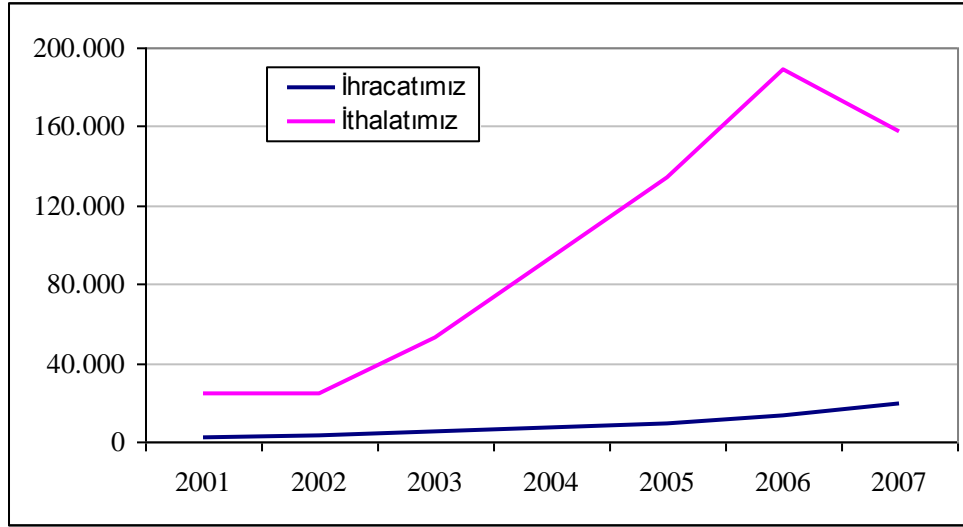
84. fasıl itibariyle, 2008 yılı ilk dokuz aylık döneminde Brezilya'ya makine ve aksamları ihracatımız %196 artış gösterirken ithalatımız sadece %4,2 artmıştır. İhracattaki bu artış 2003 yılındaki artışın neredeyse 3 katı bir artış oranına karşılık gelmektedir.

Türkiye ile Brezilya Arasındaki Makine ve Aksamları Dış Ticareti (Bin \$ -84. Fasıl)

	Ocak-Aralık							Ocak-Eylül	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008
Brezilya'ya İhracatımız	1.972	2.711	4.721	6.941	9.208	13.025	19.385	14.225	42.125
Brezilya'dan İthalatımız	24.226	24.697	52.341	92.985	134.215	189.140	156.970	121.901	127.039
Dış Ticaret Hacmi	26.198	27.408	57.062	99.926	143.423	202.165	176.355	136.126	169.164
Dış Ticaret Dengesi	-22.254	-21.986	-47.620	-86.044	-125.007	-176.115	-137.585	-107.676	-84.914
İhracat Değişim (%)		37,5	74,1	47,0	32,7	41,5	48,8		196,1
İthalat Değişim (%)		1,9	111,9	77,7	44,3	40,9	-17,0		4,2

Kaynak: TÜİK verileri

Türkiye ile Brezilya arasında Makine ve Aksamları Dış Ticareti (bin \$-84. Fasıl)



Kaynak: TÜİK Verileri

1. İHRACAT

TÜİK verilerine göre Brezilya'ya yönelik olarak OAİB işteğil alanına; **84. fasılda olup, OAİB işteğil alanında bulunmayan GTİP'lerin eklenmesiyle oluşturulan makine sektörü toplamı** ihracatı, 2008 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yıl eş dönemine göre yaklaşık %203 artarak 43 milyon \$'a ulaşmıştır. 2008 yılı ilk dokuz aylık dönemde Brezilya'ya yönelik makine sektörü toplamı ihracatında, yaklaşık 21 milyon \$'lık ihracatı ile "ambalaj makineleri, aksam ve parçaları" mal grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Türkiye ile Brezilya Arasında Makine Sektör Toplamı İhracat ve İthalat Rakamları (\$)

Değeri (\$)	İHRACAT (Ocak-Eylül)		İTHALAT (Ocak-Eylül)		(%) Değışim	
	2007	2008	2007	2008	İHR	İTH
MOTORLAR, AKSAM VE PARÇALARI	0	1.788.941	0	0	-	-
KLİMALAR VE SOĞUTMA MAK.	0	18.460	34.891	17.045.199	-	-
KURUTMA, YIKAMA MAK. AKS. PARÇ.	2.371.606	3.057.608	55.204.857	29.465.165	28,9	-46,6
İNŞAAT VE MADENCİLİKTE KULLAN. MAK. AKS. PARÇ.	10.952	139.390	353.435	511.051	-	44,6
POMPALAR VE KOMPRESÖRLER	114.537	1.150.377	754.264	3.036.429	904,4	302,6
DİĞER MAKİNELER, AKSAM VE PARÇ.	0	0	303.489	980.580	-	223,1
REAKTÖRLER VE KAZANLAR	50.209	518.587	1.463.524	4.822.987	932,9	229,5
HADDE VE DÖKÜM MAK., KALIPLAR, AKS. VE PARÇ.	147.592	53.215	972.240	693.071	-63,9	-28,7

SİLAH VE MÜHİMMAT	94.519	29.637	987.286	619.317	-68,6	-37,3
TAKIM TEZGAHLARI	80.516	2.014	14.741	165.630	-97,5	-
VANALAR	378.185	2.273.618	27.917.137	35.375.147	501,2	26,7
GIDA SAN. MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	0	0	514.653	2.126.964	-	313,3
İSİTİCİLER VE FIRINLAR	3.856	155	0	424	-96,0	-
RULMANLAR	1.258.923	1.020.272	1.017.673	975.748	-19,0	-4,1
TARIM VE ORMANCILIKTA KULLANILAN MAK., AKS., PARÇ.	0	0	367	0	-	-100,0
TEKSTİL VE KONFEKSİYON MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	6.393	12.269	1.133	125.263	91,9	-
AMBALAJ MAKİNELERİ, AKSAM-PARÇALARI	6.869.876	20.762.840	7.814.659	9.633.723	202,2	23,3
TÜRBİNLER-TURBOJETLER, AKSAM VE PARÇALAR	1.675.606	4.001.439	10.280.874	11.583.502	138,8	12,7
KAĞIT İMALİNE VE MATBAACILIĞA MAHSUS MAK.	49.811	1.005	5.799.543	1.003.959	-98,0	-82,7
BÜRO MAKİNELERİ	1.689	24.999	1.459.539	1.331.240	-	-8,8
KAUÇUK, PLASTİK, LASTİK İŞLEME VE İMALİ MAK.	22.560	948.908	0	501.382	-	-
DERİ İŞLEME VE İMALAT MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	133.000	93.451	5.745	517.078	-29,7	-
YÜK KALDIRMA, TAŞIMA VE İSTİFLEME MAK., AKS., PRÇ.	979.373	7.208.603	7.156.482	7.073.152	636,0	-1,2
TOPLAM	14.249.203	43.105.788	122.056.532	127.587.011	202,5	4,5

Kaynak: TÜİK Verileri

84. fasıl itibariyle sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler ise dörtlü GTİP bazında incelendiğinde; 8462 nolu GTİP’de yer alan “Metalleri Dövme, İşleme, Kesme, Sataflama Presleri, Makineleri”nin ilk sırada yer aldığı ve ihracatının iki katından fazla artış gösterdiği görülmektedir. 4. sırada yer alan ve ihracatı %409 artan “Pompalar ve Aksam-Parçaları” ürün grubu ise Brezilya’ya makine ihracatımızda kayda değer artış gösteren bir kalemdir.

Brezilya'ya Makine ve Aksamları İhracatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

	DÖRTLÜ GTİP	GTİP TANIMI	2006	2007	Değişim %
1	8462	METALLERİ DÖVME, ISLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	4.434.590	9.712.982	119,0
2	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	2.389.578	2.359.617	-1,3
3	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	1.219.839	1.591.417	30,5
4	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	233.498	1.189.135	409,3
5	8445	LİFLERİ HAZIRLAYAN, İPLİK ÜRETEN- HAZIRLAYAN MAKİNELER	443.342	1.051.896	137,3
6	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	443.999	909.045	104,7
7	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	342.967	455.741	32,9
8	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	109.371	429.324	292,5
9	8463	METAL, SİNERLESMİS METAL KARBÜR, SERMETLERİ TALASSIZ ISLEME MAKİNELERİ	255.000	191.000	-25,1
10	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOGUTUCULAR, İSİ POMPALARI	167.500	164.761	-1,6
11	8451	DOKUMA MADDELERİNİ YIKAMA, KURUTMA, ÜTÜLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	71.450	145.556	103,7
12	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İSLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	296	136.856	-
13	8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	73.167	131.609	79,9
14	8484	METAL TABAKALI CONTALAR, CONTA TAKIM VE GRUPLARI	53.269	101.764	91,0
15	8436	TARIM, ORMANCILIK, KÜMES HAYVANCILIGINA MAHSUS MAKİNE, CİHAZLAR	41.501	95.781	130,8
16	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	0	83.508	-
17	8425	PALANGA, VİNÇ (BASAMAKLI HARIÇ)BUCURGAT, İRGAT, KRİKOLAR	0	76.516	-
18	8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TASIMA, AYIRMA, SEÇME VB. İS MAKİNELERİ	3.580	62.879	-
19	8475	ELEKTRİK/ELEKTRONİK AMPUL, TÜP, VALF MONTAJ MAKİNELERİ	1.841.390	61.581	-96,7
20	8487	BU FASILIN BASKA YERİNDE YER ALMAYAN MAKİNALARIN AKSAM, PARÇASI	64.671	52.335	-19,1
		DİĞERLERİ	836.194	381.871	-54,3
		TOPLAM	13.025.202	19.385.174	48,8

Kaynak: TÜİK Verileri

2. İTHALAT

Makine sektörü toplamı itibarıyla Türkiye'nin Brezilya'dan ithalatı, 2008 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yıl eş dönemine göre %4,5'lik artışla 127 milyon \$ olarak gerçekleştirmiştir. Brezilya'dan en fazla ithal edilen mal grubu, 35 milyon \$ ile "vanalar" dır.

2007 yılında Türkiye'nin Brezilya'dan 84. fasıl itibarıyla en fazla ithal ettiği ürün grubu, 56 milyon \$ ile "Hava-Vakum Pompası, Hava/Gaz Kompresörü, Vantilatör, Aspiratör" olurken, onu 40 milyon \$ ile "Dozerler, Greyder, Skreyper, Ekskavatör, Küreyici, Yükleyici vb." ürün grubu takip etmiştir.

Sektör ithalatında ilk beş kalem içerisinde en yüksek ithalat artışı %42,1 ile 8413 nolu GTİP'de yer alan pompalar ürün grubunda yaşanmıştır.

Brezilya'dan Makine ve Aksamları İthalatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

	DÖRTLÜ GTİP	GTİP TANIMI	2006	2007	Değişim %
1	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTILATÖR, ASPIRATÖR	54.323.920	56.442.376	3,9
2	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	33.862.638	40.450.592	19,5
3	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	14.686.241	13.126.331	-10,6
4	8413	SİVİLAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	6.937.920	9.860.963	42,1
5	8467	EL İLE KULLANILAN PNÖMATİK/MOTORLU ALETLER	8.149.354	8.924.543	9,5
6	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	4.262.191	5.877.161	37,9
7	8470	HESAP, MUHASEBE, KAYDEDİCİ KASA, DAMGA BASAN MAKİNELER	21.652.567	5.734.798	-73,5
8	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	1.929.991	2.483.412	28,7
9	8482	HER NEVİ RULMANLAR	1.944.415	1.915.466	-1,5
10	8455	METALLERİ HADDELEME MAKİNELERİ, BUNLARIN SİLİNDİRLERİ	577.434	1.852.500	220,8
11	8465	AGAÇ, MANTAR, KEMİK, SERT KAUCUK, PLASTİK VB. İSLEME MAKİNELERİ	518.556	1.592.605	207,1
12	8452	DİKİS MAKİNELERİ, MOBİLYALARI, İĞNELERİ, AKSAM-PARÇALARI	2.345.238	1.434.174	-38,8
13	8433	HASAT, HARMAN, BIÇME; ÜRÜNLERİ AYIRMA, TEMİZLEME MAKİNE, CİHAZLARI	2.811.582	1.200.855	-57,3

14	8441	KAGIT HAMURU, KAGIT ISLEME, KESME MAKINE VE CIHAZLARI	861.257	920.235	6,8
15	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOGUTUCULAR, ISI POMPALARI	3.047.641	870.971	-71,4
16	8479	KENDINE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKINE VE CIHAZLAR	154.367	688.841	346,2
17	8437	TOHURLARI TEMİZLEME, AYIRMA, ÖGÜTME, ISLEME MAKINE VE CIHAZLARI	1.687.398	531.147	-68,5
18	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	8.204.648	478.590	-94,2
19	8415	KLIMA CIHAZLARI-VANTILATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİSTİRME TERTİBATLI	275.183	268.922	-2,3
20	8416	OCAKLARIN BESLENMESİ İÇİN BRÜLÖRLER, OTOMATİK OCAKLAR	294.029	268.166	-8,8
		DİĞERLERİ	20.613.468	2.047.740	-90,1
		TOPLAM	189.140.038	156.970.388	-17,0

Kaynak: TÜİK Verileri

DEĞERLENDİRME

Brezilya sanayi sektörü büyüklük ve çeşitlilik açısından Latin Amerika ülkeleri arasında birinci sırada yer almaktadır. Madenler, makineler, elektrikli ekipman ve otomotiv gibi geleneksel sektörlerin yanı sıra, havacılık sanayi ve telekomünikasyon ekipmanı alanında da önemli paya sahip olan Brezilya'da temel ara mallar ihraç edilmektedir. Genelde montaj ağırlıklı çalışan otomotivciler ve makineciler potansiyel sektörler olarak görülmektedir. Ayrıca inşaat sektöründe canlılık da dikkat çekmekte olup, söz konusu sektörde ortak yatırım imkanları olabileceği değerlendirilmektedir. Benzer ekonomik yapıları nedeniyle birbirini tamamlayan ekonomiler olmaktan çok rekabetçi durumda olan Türkiye ile Brezilya arasında dış ticaret dengesi açık vermektedir. İthalata ilişkin kapalı yapısı, yüksek gümrük duvarları olan Brezilya'ya ihracatımızı artırabilmek için, hükümetler arası ikili ilişkileri artırmaya yönelik faaliyetlerin yapılması, ayrıca heyet ve fuar katılımları önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- TÜİK verileri
- Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü Verileri
- İhracatçı Birlikleri Verileri
- Brezilya Ülke Raporu, İGEME, 2008